

Oogheelkunde

Achtergrond

Oogheelkunde

De oogarts houdt zich bezig met de pathologie en de heekunde van het oog, de orbita en oogleden. De oogheelkunde heeft een beschouwende en een chirurgische kant. Het is een breed vakgebied en heeft raakvlakken met onder andere de neurologie, inwendige geneeskunde en KNO. Door de vele technische ontwikkelingen is het vak voortdurend in beweging.

Het merendeel van het werk wordt poliklinisch of in dagbehandeling gedaan en vraagt organisatorisch talent. Technische oogheelkundig assistenten, optometristen en orthoptisten ondersteunen de oogarts tijdens spreekuren. Patiënten van alle leeftijden, maar vooral ouderen doen een beroep op de oogarts. Voor het opereren zijn handvaardigheid, gevoel voor techniek en een perfect dieptezien een vereiste.

Het bereiken van een hoge mate van visuele rehabilitatie is voor de oogarts een geweldige uitdaging en geeft enorm veel voldoening.

De opleiding oogheelkunde duurt vijf jaar.

beroepskeuze

Ruim de helft (60 procent) van de 72 ondervraagde oogartsen blijkt al tijdens de studie het vak oogheelkunde te hebben overwogen. Andere specialismen die vaak zijn overwogen door de respondenten zijn: heekunde (28 procent), kindergeneeskunde (26 procent), huisartsgeneeskunde (19 procent), neurologie (18 procent), inwendige geneeskunde (17 procent). Met andere woorden: er zijn veel vakken in de overweging betrokken. Het merendeel (93 procent) kwam direct in het vak terecht.

De oogartsen zijn tevreden over de gemaakte keuze: 87 procent is zeer tevreden en 12 procent is enigszins tevreden.

Perspectief

beroepsgroep

De ondervraagde oogartsen zijn gemiddeld 17 jaar geregistreerd in hun specialisme. Aan deze enquête werkten 41 mannen en 31 vrouwen mee. De gemiddelde leeftijd is 49 jaar.

meest aantrekkelijke aspecten van oogheelkunde

Bijna een derde (32 procent) van de respondenten noemt het vak oogheelkunde overzichtelijk. *"Het is een 'klein' en duidelijk vakgebied"*, vindt één van de respondenten.

Ruim een kwart (27 procent) van de ondervraagde oogartsen noemt de chirurgische werkzaamheden één van de meest aantrekkelijke aspecten van oogheelkunde. 26 procent noemt de onafhankelijkheid die ze in hun vak ervaren als plezierig. Eén van de ondervraagden verklaart: *"Je hebt alles in eigen hand, er is weinig afhankelijkheid van andere specialismen."*

Het feit dat men veel dankbaarheid krijgt van de patiënten bij een goed resultaat is voor 21 procent van de respondenten één van de meest positieve kanten van hun vak. *"Je hebt de mogelijkheid de kwaliteit van leven van veel patiënten te verbeteren."* Afwisseling in het werk wordt door 16 procent beschouwd als een aantrekkelijk aspect: *"Door het brede scala aan patiënten heb je een goede mix van beschouwende en chirurgische geneeskunde."*

12 procent van de ondervraagden noemt ook het werken met alle leeftijden aantrekkelijk.

minst aantrekkelijke aspecten van oogheelkunde

Meer dan een derde (35 procent) van de ondervraagden vindt dat het patiëntenaanbod te groot is; het feit dat ze de stroom niet kunnen beheersen, is voor hun één van de minst aantrekkelijke aspecten van de oogheelkunde. *"De beperkte tijd leidt tot een hoge werkdruk, en dit kan weer tot routinematig werken leiden"*, verklaart één van de respondenten.

34 procent noemt stress en werkdruk als onaantrekkelijk aspect. Eén van de respondenten merkt in dit verband op: *"We moeten ook wel grote aantallen patiënten behandelen om een redelijk inkomen te genereren."* 20 procent vindt dat de patiënten-contacten in de oogheelkunde over het algemeen te kort zijn.

wat de co-assistent moet weten als hij voor oogheelkunde kiest

21 procent vindt dat de co-assistent zich moet realiseren dat chirurgie een belangrijk onderdeel vormt van de oogheelkunde. Handigheid is dan ook een vereiste, meent 10 procent van de oogartsen.

Bijna een tiende (9 procent) noemt oogheelkunde een technisch georiënteerd vak. Eveneens 9 procent waarschuwt nog eens voor het feit dat het beroep veel stress met zich meebrengt.

Opvallend is het feit dat een aantal oogartsen waarschuwt dat een oogarts zelf ook over een goed zichtvermogen moet beschikken: *"Je moet een goede visus en stereoscopisch zicht hebben om door een microscoop heen te kunnen opereren."*

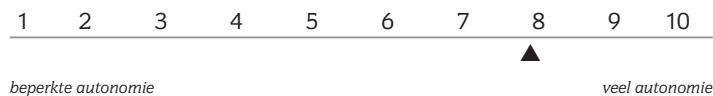
Een andere respondent waarschuwt nog dat men bereid moet zijn om: *"Zich te concentreren op één aspect van het menselijk functioneren."*

Kritische factoren

autonomie

Oogartsen geven aan dat ze een behoorlijke hoeveelheid autonomie hebben; op een schaal van 1 tot 10 geven ze gemiddeld een 7,9 en de spreiding van de antwoorden is gering. Slechts 11 procent van de oogartsen geeft 6 punten of minder.

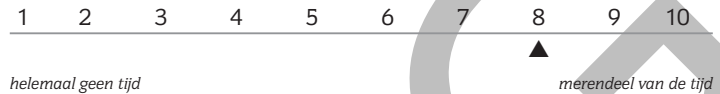
$$\bar{x} = 7,9 \quad \sigma = 1,4$$

patiëntenzorg

Een oogarts besteedt duidelijk meer tijd aan directe zorg voor patiënten dan aan andere activiteiten; de gemiddelde score is 8,0. Een derde van de oogartsen geeft voor dit aspect zelfs een 9 of 10. Slechts 4 procent geeft een score 5 of lager.

$\bar{x} = 8,0$ $\sigma = 1,3$

continuïteit behandelrelaties

Oogartsen hebben gemiddeld genomen iets meer korte dan lange behandelrelaties. De gemiddelde score is 5,0. Bijna een derde (31 procent) van de oogartsen geeft met een score van 7 of hoger aan eerder met wat langere behandelrelaties te maken te hebben. Daartegenover staat 31 procent dat ook een score 1, 2 of 3 geeft.

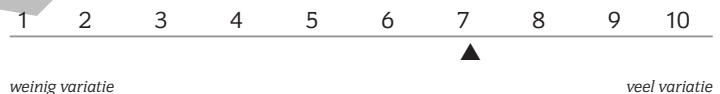
$\bar{x} = 5,0$ $\sigma = 2,3$

variatie

De gemiddelde score van 7,1 maakt duidelijk dat oogartsen hun vak redelijk gevarieerd vinden. 13 procent geeft aan veel variatie te ondervinden (score 9 of 10), tegen slechts 3 procent die spreekt van weinig variatie (score 1, 2, 3). De grootste groep antwoorden (63 procent) bevindt zich rond de score 7 of 8.

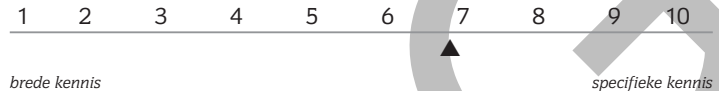
$\bar{x} = 7,1$ $\sigma = 1,7$

vereiste deskundigheid

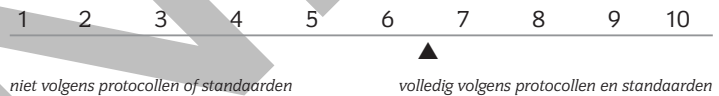
De oogartsen vinden dat ze eerder specifieke dan brede kennis nodig hebben bij de uitoefening van hun vak. De gemiddelde score voor dit aspect is 6,9. Een kwart van de respondenten vindt dat er meer brede kennis nodig is (score 5 of lager). 51 procent van de oogartsen geeft voor dit aspect een 7 of 8.

$$\bar{x} = 6,9 \quad \sigma = 1,9$$

standaardisering van werk

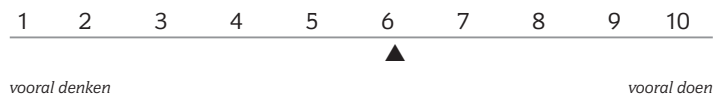
Oogartsen geven met een gemiddelde score van 6,5 en een redelijk grote spreiding binnen de antwoorden aan dat ze zowel met als zonder protocollen en standaarden werken. De balans slaat iets door naar het wél werken met protocollen, maar het grootste deel van de respondenten kiest een middenpositie: 63 procent geeft een score 5, 6 of 7. Bij 24 procent wordt voornamelijk volgens protocollen gewerkt (score 8, 9, 10) en bij 4 procent wordt nauwelijks met protocollen gewerkt (score 3 of lager).

$$\bar{x} = 6,5 \quad \sigma = 1,6$$

denken versus doen

De oogartsen geven aan dat in hun vakgebied het 'doen' een wat grotere rol speelt dan het 'denken' (gemiddelde score van 6,1). Het grootste deel van de respondenten lijkt beide factoren in gelijke mate in hun werk tegen te komen; 64 procent geeft een score 5, 6 of 7. Er worden nauwelijks hele hoge of lage scores gegeven.

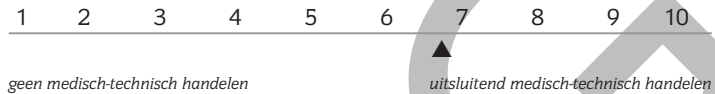
$$\bar{x} = 6,1 \quad \sigma = 1,6$$

medisch-technisch handelen

Oogheelkunde is een vak waarin een redelijk groot deel van de werkzaamheden bestaat uit medisch-technisch handelen. Dit blijkt uit de gemiddelde score van 6,8. Slechts 24 procent van de scores bevindt zich aan de linkerkant van de schaal (score 5 of lager).

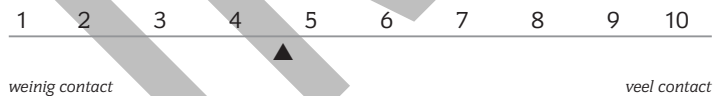
$\bar{x} = 6,8$ $\sigma = 1,7$

interactie andere medische disciplines

Uit het gemiddelde cijfer van 4,7 blijkt dat de oogarts wel te maken heeft met andere medische disciplines, maar niet in grote mate. De meningen zijn op dit punt verdeeld. Zo geeft 39 procent van de oogartsen met een score van 3 of lager aan dat er weinig contact is, en is 29 procent de mening toegedaan dat er redelijk veel contact is (score 7 of hoger).

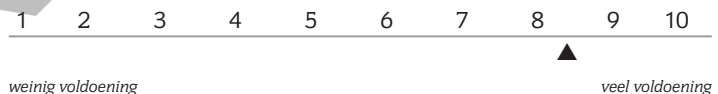
$\bar{x} = 4,7$ $\sigma = 2,3$

inhoudelijke voldoening

Uit de gemiddelde score van 8,3 en een geringe spreiding van de antwoorden blijkt dat het vak oogheelkunde veel inhoudelijke voldoening biedt. Bijna de helft van de respondenten (49 procent) geeft 9 of 10 punten op deze schaal.

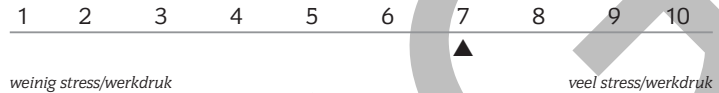
$\bar{x} = 8,3$ $\sigma = 1,5$

werkdruk

Oogartsen geven, met een gemiddelde score van 7,0, aan dat hun vak behoorlijk wat stress en werkdruk oplevert. Er zijn veel meer respondenten die met een score 8, 9 of 10 spreken van veel stress en werkdruk (50 procent) dan met een score 1, 2 of 3 van weinig stress en werkdruk (11 procent).

$$\bar{x} = 7,0 \quad \sigma = 2,1$$

medische beleidsverantwoordelijkheid

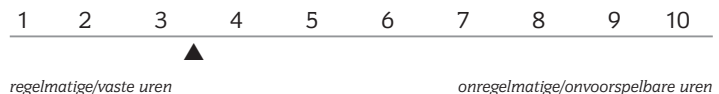
Binnen het vakgebied oogheelkunde kan een arts in hoge mate zelf het medische beleid bepalen (gemiddelde score van 7,9). De spreiding binnen de antwoorden is gering. 42 procent van de artsen geeft met een score van 9 of 10 aan dat ze het medisch beleid (bijna) geheel kunnen bepalen.

$$\bar{x} = 7,9 \quad \sigma = 1,8$$

regelmaat

Oogartsen geven aan dat ze voornamelijk regelmatige diensten draaien. Dit komt tot uiting in de gemiddelde score van 3,4. Ruim twee derde van de oogartsen spreekt met een score van 3 of lager van relatief zeer regelmatige/vaste uren. Bij slechts 8 procent is sprake van weinig regelmaat (score 8 of hoger).

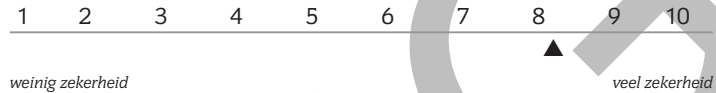
$$\bar{x} = 3,4 \quad \sigma = 2,2$$

zekerheid

Oogartsen ervaren een behoorlijke mate van zekerheid in hun positie. De gemiddelde score van 8,1 geeft dit weer. Bijna de helft (45 procent) van de respondenten geeft met een score van 9 of 10 aan dat ze veel zekerheid hebben. Slechts 6 procent geeft een score 4 of lager.

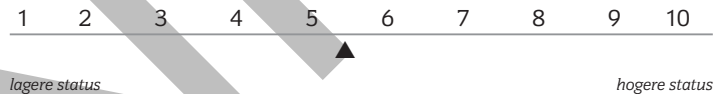
$\bar{x} = 8,1 \quad \sigma = 1,7$

status ten opzichte van andere medische disciplines

De gemiddelde score van 5,4 geeft aan dat oogartsen hun vakgebied geen hogere of lagere status geven dan andere medische disciplines. Er is echter sprake van onenigheid op dit punt: 34 procent van de oogartsen geeft aan dat zij zich ondergewaardeerd voelen (score 4 of lager), terwijl 31 procent aangeeft zich juist overgewaardeerd te voelen (score 7 of hoger).

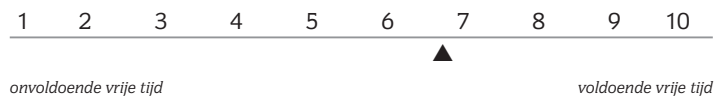
$\bar{x} = 5,4 \quad \sigma = 2,0$

vrije tijd

De respondenten geven aan dat oogheelkunde overwegend voldoende vrije tijd overlaat; de gemiddelde score is 6,8. Tegenover 44 procent die, met een score van 8 of hoger, aangeeft dat ze duidelijk voldoende vrije tijd hebben, staat slechts 8 procent die aangeeft echt onvoldoende vrije tijd te hebben (score 3 of lager).

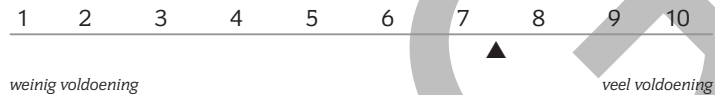
$\bar{x} = 6,8 \quad \sigma = 2,2$

werkomstandigheden

Oogartsen geven aan dat ze gemiddeld genomen tevreden zijn over de werkomstandigheden; de gemiddelde score is 7,4. 14 procent van de oogartsen vindt dat de werkomstandigheden weinig voldoening bieden (score 5 of lager), 22 procent is er zeer tevreden over en geeft een score 9 of 10.

$$\bar{x} = 7,4 \quad \sigma = 1,8$$

inkomen

Oogartsen scoren hun inkomen met een gemiddelde van 5,6. Er wordt vaker een 6 of hoger voor dit aspect gegeven dan een 5 of lager (57 procent versus 43 procent). 10 procent van de oogartsen vindt het inkomen echt te laag in verhouding tot de gestelde eisen (score 1, 2, 3) en 8 procent scoort aan de andere kant van de schaal: de score 8, 9 of 10 en geeft daarmee aan dat zij het inkomen hoog vinden.

$$\bar{x} = 5,6 \quad \sigma = 1,7$$

Beroepsuitoefening patiëntenpopulatie

Alle oogartsen werken rechtstreeks met patiënten. Oogartsen hebben veel patiëntencontacten, gemiddeld 140 per week.

Het overgrote deel (92 procent) van de contacten bestaat uit poliklinische patiënten. Naast een klein percentage (2 procent) telefonische contacten bestaat de rest van het werk uit klinische werkzaamheden (6 procent).

Leeftijdsopbouw:

65-plusser	55 %
Volwassene	31 %
Kind	9 %
Zuigeling/kleuter	5 %

De verhouding mannen - vrouwen is 45 procent tegen 55 procent.

Het valt op dat de oogarts relatief veel gezonde patiënten tegenkomt (67 procent): 26 procent wordt gezien als gezond en eveneens 41 procent van de patiënten is over het algemeen gezond, maar heeft gezondheidsklachten. Het aantal acute patiënten is beperkt (6 procent). 26 procent van de patiënten is chronisch ziek. Een oogarts ziet nauwelijks terminale patiënten (1 procent).

Het betreft voornamelijk lichamelijke gezondheidsklachten (93 procent). Slechts een klein deel heeft psychische klachten (3 procent) of psychosociale klachten (4 procent).

meest voorkomende symptomen/ziektebeelden/themata

glaucoom	74 %
cataract	72 %
diabetische retinopathie	60 %
visusklachten algemeen	31 %
maculadegeneratie	30 %
refractieanomalieën	20 %

meest uitdagende symptomen/ziektebeelden/themata

cataract	33 %
glaucoom	25 %
diabetische retinopathie	19 %
retina-aandoeningen (ablatio/ solutio retinae)	11 %

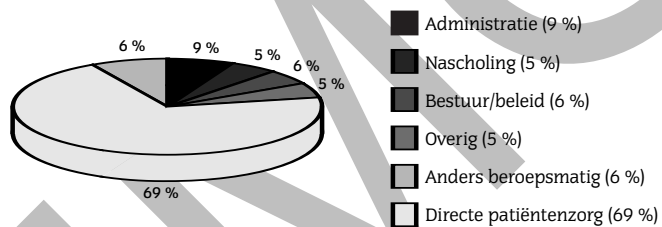
type praktijk

68 procent van de oogartsen is zelfstandig gevestigd. 32 procent werkt in loondienst. Van de ondervraagde oogartsen werkt 74 procent binnen een georganiseerd verband. Slechts 3 procent van hen heeft een solopraktijk. De verhouding tussen respondenten werkzaam in academische en algemene ziekenhuizen is 15 procent

versus 61 procent. Een minderheid van de oogartsen is (ook) werkzaam op de universiteit (4 procent) of bij andere instellingen (8 procent).

invulling werkweek

Oogartsen werken gemiddeld 44 uur per week. 43 procent werkt 40 uur of minder, 51 procent werkt tussen de 40 en 60 uur; slechts 6 procent werkt meer dan 60 uur per week. Oogartsen besteden per werkweek de meeste tijd aan de directe patiëntenzorg: gemiddeld zo'n 30 uur. De procentuele verdeling van de uren over de verschillende soorten activiteiten is als volgt:

slotopmerking

Ongeveer een vijfde van de laatste opmerkingen gaat over medisch-technische handelingen waar co-assistenten en artsen beter van op de hoogte zouden moeten zijn, bijvoorbeeld wat te doen bij acute visusdaling.

De overige opmerkingen lopen sterk uiteen en zijn niet goed te classificeren. Daarom hier nog een drietal citaten die elk nog een (subjectief) beeld geven van het vak oogheelkunde:

"Oogheelkunde heeft alle mogelijkheden in zich om een uitdagend vak te zijn, maar de dagelijkse praktijk kan wel eens tegenvallen."

"De aantrekkelijkheid van oogheelkunde zit 'm vooral in de mogelijkheid van afwisseling, dus zowel spreekuren als behandelingen uitvoeren. Om het vak leuk te houden, is het echt nodig dat je beide doet."

"Werken in het vak is veel leuker dan het co-schap oogheelkunde doet vermoeden omdat dan vrij weinig zelf gedaan mag worden, terwijl het een technisch vak is waarbij veel handelingen geleerd moeten worden."

gemiddelde scores voor kritische factoren oogheelkunde

inhoud van het werk	gemiddeld	context beroepsuitoefening	gemiddeld
autonomie	7,9	werkdruk	7,0
patiëntenzorg	8,0	medische beleidsverantwoord.	7,9
continuïteit	5,0	regelmaat	3,4
variatie	7,1	zekerheid	8,1
vereiste deskundigheid	6,9	status	5,4
standaardisering	6,5	vrije tijd	6,8
denken versus doen	6,1	werkomstandigheden	7,4
medisch-technisch handelen	6,8	inkomen	5,6
interactie	4,7		
inhoudelijke voldoening	8,3		

Oefening

Als je het bovenstaande beroepsprofiel goed hebt doorgelezen, maak dan de volgende oefening:

Schrijf hieronder je top-vijf van kritische factoren;

Zet in kolom A de scores die je in de 'Voorbereiding' aan elk van deze factoren hebt gegeven;

Zet in kolom B de gemiddelde scores die je in het hierboven beschreven profiel aantroft;

Trek de scores in kolom B af van die in kolom A en schrijf het resultaat in kolom C;

Tel de cijfers in kolom C op. *Let op: negeer + en – tekens!*

Hoe dichterbij het totaal-getal bij de 0 ligt, des te waarschijnlijker het is dat dit specialisme aansluit bij je wensen. Verder onderzoek is natuurlijk geboden. Dit cijfer alleen zegt niet zoveel voordat je het hebt vergeleken met die voor andere specialismen!

Kritische factoren	A (jouw waardering)	B (gemiddelde score)	C (verschil)
-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	-----

Totaal:

ISBN: 90 71941 46 9
Copyright 1999

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de KNMG te Utrecht.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van art. 16b Auteurswet 1912, het besluit van 20 juli 1974, Staatsblad 471, en art. 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijke verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprerecht (Postbus 882, 1180 AW Amstelveen). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatie werken (art. 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de KNMG te wenden.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Daar waar 'hij' staat in de navolgende hoofdstukken, wordt ook 'zij' bedoeld.